

Stvoření: 26. Tyranie náboženství levé hemisféry

Stvoření

Tyranie náboženství levé hemisféry

Stalo se zvykem mluvit o fundamentalistech na levici a fundamentalistech na pravici. Na svém Facebooku často vídám příspěvky, které tvrdí, že pouze křesťané uniknou ohnivému jezeru. Posunu se o kousek níže a jeden z mých liberálnějších přátel shazuje náboženství ve všech jeho podobách jako tragický návrat do temného středověku.

Moje žena se diví, proč se s takovými lidmi bavím. Jejich srdce a mysl se přece nezmění.

Moudří lidé možná opouštějí sociální sítě, ale já zůstávám, alespoň na chvíli. Většina příspěvků je triviální, dezinformovaná nebo prostě jen divná. Ale mám pár přátel, kteří mi předávají prvotřídní

věci.

Tuhle například jeden přítel, který žije v Norsku, zveřejnil článek o britském psychiatrovi a neurologovi Iainu McGilchristovi, autorovi 608stránkové knihy *Mistr a jeho vyslanec: Rozdělený mozek a utváření západního světa* ([*The Master and His Emissary: The Divided Brain and the Making of the Western World*](#)) a 1500stránkové knihy *Problémy s námi: Naše mozky, naše bludy a rozpad světa* ([*The Matter with Things: Our Brains, Our Delusions, and the Unmaking of the World*](#)).

Po zhlédnutí několika videí jsem byl zaujat. Právě jsem dočetl *The Master and His Emissary* a plánuji si stáhnout jeho novější knihu na Kindle. McGilchristovy překvapivé závěry byly utvářeny pacienty, kteří utrpěli poškození pravé nebo levé mozkové hemisféry, a studiemi, při nichž bylo fungování jedné hemisféry dočasně potlačeno.

Bez ohledu na to, co děláte nebo na co myslíte, říká, obě mozkové hemisféry jsou plně zapojeny, ale věnují se světu velmi odlišnými způsoby a často spolu dobře nespolupracují.

Mozek je rozdělený, protože savci musí dělat dvě věci současně: najít něco k jídlu a zároveň zajistit, aby nebyli sami sežráni.

„Mozek je rozdělený, protože savci musí dělat dvě věci současně: najít něco k jídlu a zároveň zajistit, aby nebyli sami sežráni.“

Levá hemisféra je určena k uchopování a využívání zbraní a nástrojů k dosažení konkrétních a okamžitých výsledků.

Pravá hemisféra se zabývá širším záběrem a baví se širokou škálou často protichůdných vjemů, nápadů a možností. Levá hemisféra naopak nemá přímý přístup k fenomenologickému světu a všechny informace získává od pravé hemisféry.

Zjednodušeně řečeno, levá hemisféra třídí informace do jednoduchých kategorií. Dodává slova a logické postupy nezbytné pro formulaci jasné myšlenky nebo teorie.

„Levá hemisféra si vytváří obraz reality lineárním a logickým procesem,“ vysvětluje McGilchrist, „kousek po kousku, cihlu po cihle. Jedna věc je stanovena jako zdánlivě jistá. To tvoří základnu pro přidání dalšího kousku zdánlivé jistoty.“

Levá hemisféra usiluje o jistotu a pracuje s rigidními, černobílými kategoriemi.

Iain McGilchrist

„Z pravé hemisféry je možné mluvit,“ podotýká McGilchrist, „ale obvykle je to velmi omezené.“ Ačkoli „myšlení pravděpodobně vzniká v pravé hemisféře“, levá hemisféra „má většinu syntaxe a většinu lexika, což z ní činí do značné míry vládce světa obecně. Ve spojení s preferencí klasifikace, analýzy a sekvenčního myšlení ji to činí velmi silnou při konstrukci argumentu.“

Poté, co se levá hemisféra ustálí na určitém chápání fungování světa, stává se odolnou vůči alternativním možnostem. Mozek proto funguje nejefektivněji, když levá hemisféra posílá své závěry zpět do pravé, aby závěry levé hemisféry mohly být začleněny do vyváženého pohledu na svět.

McGilchrist se domnívá, že pravá hemisféra má mnohem větší povědomí o levé hemisféře než levá hemisféra o pravé. Pro levou hemisféru je proto příliš snadné považovat své myšlenky za ustálenou pravdu.

Lidské vědomí je neustálým rozhovorem mezi levou a pravou mozkovou hemisférou, ale McGilchrist říká, že jsme v pokušení dávat přednost kategoriím „černé nebo bílé“, „buď – anebo“ levé mozkové hemisféry.

To je podle něj nebezpečné, protože levá část mozku vidí to, co očekává, že uvidí, a nutí svět do svých rigidních kategorií.

„Levá část mozku vidí to, co očekává, že uvidí, a nutí svět do svých rigidních kategorií.“

„To, co zná pravá hemisféra, je příliš složité,“ říká McGilchrist. Chybí jí schopnost rozdělit realitu na kousky, které lze úhledně uspořádat do logického sledu. V důsledku toho je pravá hemisféra snadno vynechána z mentální konverzace.

Přestože je levá mozková hemisféra velmi dobrá v tom, co dělá, nedokáže dělat všechno. Pacienti se špatně fungující pravou hemisférou mají potíže s rozpoznáváním lidských tváří a jsou mystifikováni metaforami a výplody básnické představivosti.

Podle McGilchrista pravá hemisféra prožívá svět ve vztahu k jiným já. Je centrem lidské empatie a intuitivně vnímá své místo v propojenosti života. Pravá hemisféra vlastně nedokáže určit, kde končí

ona a začíná okolní svět. Vše je propojeno se vším ostatním.

Naproti tomu levá hemisféra, která nemá žádný kontakt s vnějším světem, je radikálně autoreferenční. Potřeby a aspirace jiných já se jí netýkají. V konečném důsledku je levá hemisféra motivována mocí.

Pravá hemisféra je sídlem lidských emocí, jako je láska (v celé její rozmanitosti), strach, touha a hluboký patos. Pravá hemisféra cítí a zpracovává svou vlastní bolest a bolest těch, s nimiž je ve vztahu. Je schopna vztahu já-ty.

Protože si je vědoma ohromující škály možných důsledků, z nichž mnohé jsou tragické, je pravá hemisféra zakotvena v drsné realitě. Levá hemisféra naopak bývá optimistická a sebevědomá, protože nikdy nepochybuje o správnosti svých myšlenek. Je tedy nevyčísitelně optimistická; vždy vítězí. Levá hemisféra chápe pouze vztahy já-ono. Její jedinou emocí je hněv.

McGilchrist netvrdí, že pravá hemisféra je dobrá, zatímco levá je špatná. Ani jeden z aspektů fungování mozku není dostatečný nebo soběstačný. Jde mu o to, že pravá hemisféra je „ontologicky přednější“, že je více v kontaktu s realitou než levá hemisféra, a proto je moudřejší, pronikavější a empatičtější. Levá hemisféra dokáže zázraky, ale pouze tehdy, když je plně zapojena do práce hemisféry pravé. Protože však obě hemisféry vnímají svět tak radikálně odlišným způsobem, je levá hemisféra v pokušení jít si za svým. Tehdy se věci hroutí.

„Levá hemisféra je v pokušení jít si za svým. V tu chvíli se věci hroutí.“

„Obě hemisféry musí spolupracovat,“ říká McGilchrist, „ale já se domnívám, že ve skutečnosti spolu vedou jakýsi boj o moc a že to vysvětluje mnoho aspektů současné západní kultury.“

McGilchrist tvrdí, že epochy lidské kultury a historie se vyznačují buď zdravou rovnováhou mezi oběma mozkovými hemisférami, nebo v nich dominuje levá hemisféra. Příznivě jsou hodnoceny epochy, v nichž byly oceňovány umění, poezie a představivost, například renesance nebo období romantismu.

McGilchrist však opakovaně odsuzuje autoritářské obsazení platónské filozofie s jejím podezřením vůči fenomenologickému světu a znevažováním smyslové zkušenosti. Platón v pravém stylu levé hemisféry vykázal ze své Republiky básníky.

Je příznačné, že McGilchrist považuje protestantskou reformaci (především kvůli její lásce k teologickým formulacím a podezíravosti vůči metafoře, rituálu, symbolismu a životu imaginace) spolu s osvícenstvím (s jeho přílišným racionalismem a odpovídajícím a nezájmem o život ducha) a s francouzskou revolucí (kvůli jejímu sebedestruktivnímu nepřátelství vůči symbolům zděděné kultury) za období tyranie levé hemisféry.

Modernismus (se svým odhodláním ovládnout přírodu odhalením jejích tajemství) a postmodernismus (se svým trváním na tom, že svět smyslové zkušenosti je pouhým lidským konstruktem) jsou rovněž podrobeny tvrdému zacházení levé hemisféry.

Ačkoli McGilchrist vyrůstal v křesťanské rodině a je obeznámen s křesťanskou teologií, není nijak nábožensky vázán. Věří, že Bůh obývá i přesahuje všechny věci. A přestože je otevřeným kritikem náboženského exkluzivismu, považuje duchovní hledání za cenné a kriticky důležité.

Jeho teologie je v podstatě apofatická, to znamená, že začíná tím, co Bůh není. McGilchristův Bůh je nepopíratelný a zároveň nevyzpytatelný. Říká, že o Bohu musíme mluvit, i když většina toho, co říkáme, je pravděpodobně hodně mimo mísu.

Protože jsme se vydali na stejnou duchovní cestu, měli by se věřící lidé navzájem potvrzovat a učit se od sebe. To, co máme společné, je podle něj cennější než to, co nás rozděluje.

Konzervativní křesťané, jako je [Rod Dreher](#), jsou McGilchristovou prací nadšeni, částečně proto, že se hezky vyjadřuje o tradičním náboženství. McGilchrist je konzervativní v tom smyslu, že si váží lidských tradic, obřadů, rituálů, architektury, umění a sochařství a mnohé minulé epochy považuje za nadřazené té naší.

Jedním z důsledků modelu, jehož je zastáncem, „*je, že možná budeme muset revidovat nadřazený předpoklad, že světu rozumíme lépe než naši předkové, a přijmout realističtější pohled, že jej vidíme jinak a možná skutečně vidíme méně než oni*“.

McGilchrist je velmi opatrný, když mluví o věcech ducha. Například myšlenka biblické neomylnosti by mu připadala směšná. Bible komunikuje především jazykem pravé hemisféry, mýtem a metaforou. Pravicoví i levicoví fundamentalisté, protože jsou v zajetí ideologie levé hemisféry, redukuje biblickou poezii na dogmatické formulace. Představa biblické neomylnosti je apoteózou zajetí levé hemisféry.

„Pravá hemisféra nedělá jistotu; raduje se s těmi, kdo se radují, a pláče s těmi, kdo pláčou.“

Ale správnost či nesprávnost konkrétních kousků dogmat není primárním problémem. Věřte si, čemu chcete, říká nám McGilchrist, ale uvědomte si, že jistota je doménou levé hemisféry. Pravá hemisféra se jistotou nezabývá; raduje se s těmi, kdo se radují, a pláče s těmi, kdo pláčou.

McGilchrist považuje velké náboženské tradice světa za cenné dědictví. Když však věřící lidé tvrdí, že protože oni mají pravdu, všichni ostatní se musí mýlit, upadli do zajetí tyranie levé hemisféry.

Náboženství není o tom mít „pravdu“. Křesťané se například zamilují do Ježíšovy lásky a podle toho žijí. Ježíšův příběh nás hluboce dojí. Můžeme však dokázat, že je pravdivý? Měli bychom se o to pokoušet? Když je plně zapojena pravá hemisféra, důkaz se rozplyne v úžasu.

Ježíš mluvil jazykem poezie, podobenství a paradoxů. Jeho výzva k lásce k nepřítelům, radikálnímu soucitu a bezvýhradnému odpuštění zní jako nesmysl těm, kteří umlčeli milosrdnou složitost pravé hemisféry.

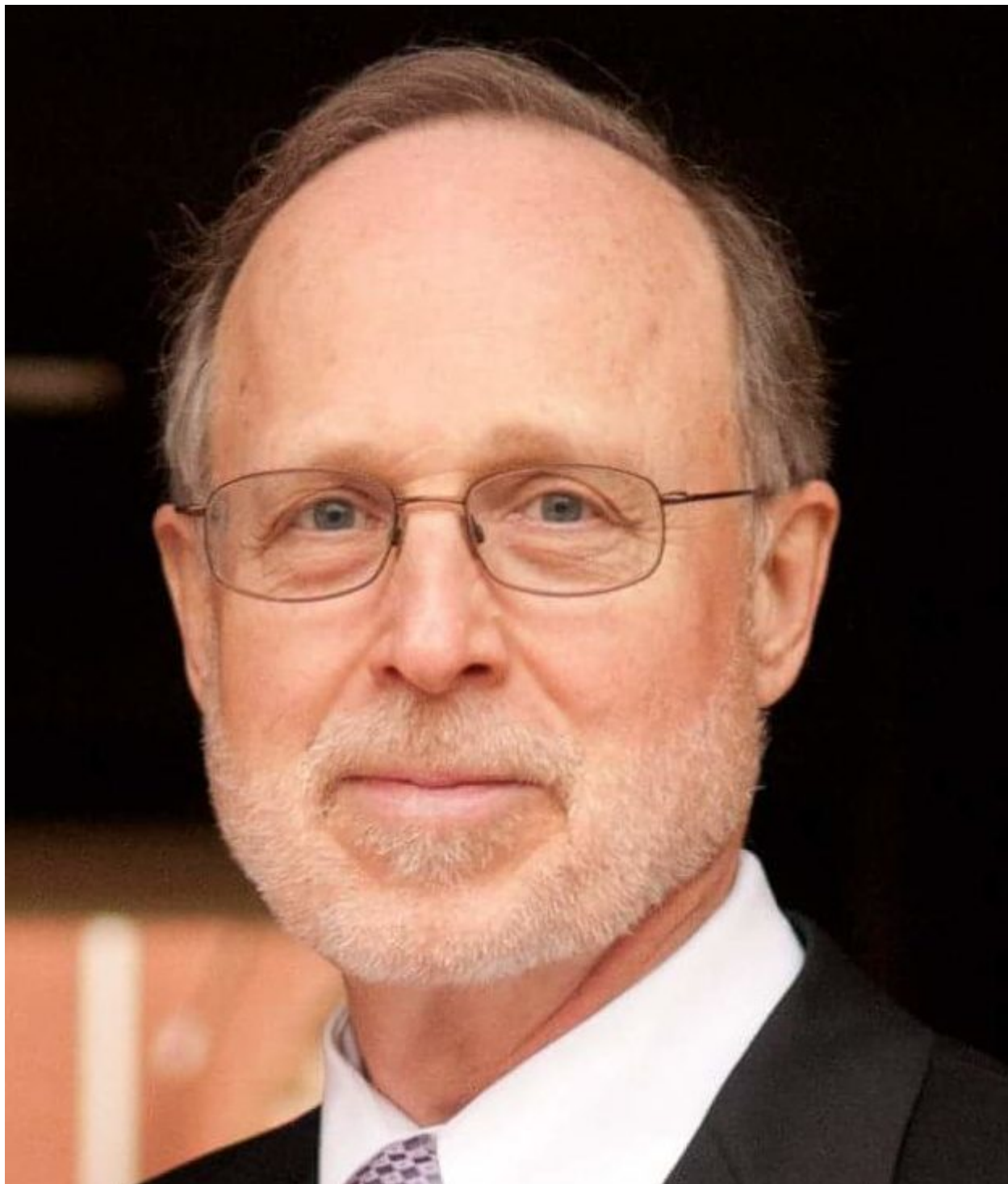
Náboženství levé hemisféry bude vždy zmateno evangeliem pravé hemisféry. Nemůžeme milovat své bližní, pokud je odmítáme slyšet.

Dokumentární film o McGilchristovi [si můžete pustit zde](#).

ALAN BEAN

[Baptist News Global](#)

Alan Bean

Alan Bean

Alan Bean je výkonným ředitelem [Friends of Justice](#), aliance členů komunity, která obhájí reformu trestního soudnictví. Žije v Arlingtonu v Texasu.

Je členem baptistického sboru Broadway ve Fort Worthu v Texasu.

Dr. Alan Bean, který žije v Arlingtonu v Texasu, založil *Friends of Justice* v roce 2000 poté, co se dozvěděl o drogovém zátahu v Tulii v Texasu, kde policie zadržela 47 lidí – 37 z nich byli Afroameričané – na základě falešného svědectví tajného agenta.

Od té doby jeho organizace vedla nezávislá vyšetřování v Tulia Sting a v roce 2006 v případě "Jena

Six", zahrnující skupinu šesti afroamerických studentů, kteří byli odsouzeni za bití bílého studenta na střední škole Jena v Louisianě.

Jako bývalý kazatel Alan Bean říká, že se vždy zajímal o historii náboženství a jeho důsledky pro soudní systém.

Dr. Alan Bean je rodák z Alabamy v Kanadě. Navštěvoval *Southern Baptist Seminary* v Louisville, Ky., kde získal doktorát z církevních dějin.

-van-

Můžete také navštívit naši facebookovou stránku [Baptisté - Síť víry](#) nebo facebookovou skupinu [Zpravodaj Baptisté - Síť víry](#)